

Abraham – přikład wěry

Knjez rěčeše Abrahamej: „Woteńdź ze swojeho kraja a wot swojeho přecelstwa a z doma swojeho wótca do kraja, kotryž ći pokazam. A sčinju z tebje wulki lud a tebje požohnuju a tebi wulke mjeno sčinju, a ty budžeš požohnowanje.“ Tuž wučahny Abraham, kaž bě jemu Knjez přikazał.

1 Mójs 12,1,2,4

Abraham dósta přikaz wot Boha, zo ma swój wótcny dom a swójbu wopuščić a so podač do njeznateho kraja. Hakle tam dóstanje potomstwo, z kotrehož wurosće wulki narod. W nowej domiznje Bóh jeho požohnuje a přez njeho wšitke splahi na zemi. Abraham měješe so po Božim přikazu. Poda so ze swojej mandželskej Saru a ze swojim skotom na puč, zo by čahnył do slubjeneho kraja. Namaka nowu domiznu w Palesti-nje, hdžež so jemu narodźichu syn Izaak a wnučkaj Ezaw a Jakub.

Abraham spušća so na Bože słowo. Ničo njeslyšimy wo tym, zo by z Bohom diskutował abo zo by dwělował. Tuteje poslušnosće dla je Abraham přikład wěry hač do džensnišeho. Za nas njeje rozsudne, zo dyrbyeše Abraham wopuščić swój wótcny kraj. Hač ma něchtó woteńdź do cuzeje zemje abo hač smě wostać w domiznje, za to mamy wšelake přikłady w bibliji. Abraham je dyrbjał swój wótcny kraj wopuščić jako pruwowanje wěry. Druzy su dyrbjeli za nowej domizny pytač hospodarskeje nuzy dla. Tak je so zešlo 12 Abrahamowym prawnukam, kotřiž su do Egyptowskeje šli, zo bychy móhli swoje swójby zežiwić. Někotři su jako posoljo ewangelija po puču byli, kaž japoštoł Pawoł. Druzy zaso wostachu w swojej domiznje, sčěhujó słowa 37. psalma: „Měj nadźiju ke Knjezej a čin dobre; wostań w kraju a žiw so sprawnje.“ Z tutech přikładow spóznamy, zo sej biblija wot kóždého wopuščenje domizny nje-

žada. To směmy přewzać za naš čas. Džensa woteńdu ludžo wšedneho chléba dla z našich kónčin do zapadnych krajow, tež hdyž jim njeje lochko wopuščić swójbu a domiznu.

Druzy pytaja w młodych lětach wosebite dožiwje-nja daloko w cuzbje, snadź w Indiskej abo w samotnych lěsach Kanady. Tamni wopušća swój ródny kraj a pytaja azyl w Europje, dokelž su přesčěhowani. Wšelakim je po-přate, zo wostanu doma. Handrijeje Zej-lerjeje zdaše so to prawy rozsud być:

„Wostań w kraju,
to ći praju,
w swojim kraju narodnym,
sy tež chudy,
žiw so tudy
po česći a spokojny.“

Po přikładze Abrahama mamy so na swojim žiwjenskim pučowanju Bohu dowěrjeć, na jeho słowo słuhać a so po nim měć. Jeho słowo – to je džesać Božich kaznjow a kazń lubosće, kaž je ju Jezus wučil. Jeho słowo su pak tež wšitke přilubjenja, kotrež so nam w bibliji dawaja. Mamy prajić haj k Božemu słowu. Z tajkeje poslušnosće – abo bychmy tež prajić móhli wěry – wurosće Bože žohnowanje. Žiwjenske mocy so sylnja přez dodžerženje kaznjow a přez dowěru do Božeho wjedze-nja.

Tež za wěriwego wostanu proble-my. Žiwjenje móže druhdy twjerde być, wšojedne, hač wostanjemy doma abo so do cuzby podamy. Abraham měješe w nowej domiznje wšelake rozestajenja, dyrbyeše čerpjenja na so wzać a pruwowanja wobstać. Kraj Israel njebě za Abrahama raj na zemi. Slubjeny kraj, kruch paradiza – dru-hdy to na krótku chwilu dožiwjamy. Za tajke ředke wokomiki směmy wosebje džakowni być. Doskónčne a traj-ne žohnowanje nazhonimy hakle, hdyž smy dokónčili swoje zemse pučowa-nje, hdyž smy dóšli do slubjeneho kraja, kotryž je Abraham přez swoju wěru nětko hižo namakał.

Ždan Demjantjew, Abraham (Wologda, 1630)

žórtlo: Wikimedia

Jan Malink

Jezus powoła přernih učomnikow

Jako učeše Jezus při jězorje Genecaret, wuhlada čotmaj. Rybacy běchu wot njeju wotešli a płokachu swoje syće. Jezus stupi do jedneho z čotmow. Běše to Symanowy, a prošese jeho, zo by kónčk wot brjoha wotjěh. Jezus řečeše z čotma k ludžom wo Božim kralestwje.

Po tym praji Symanej: „Wujědź nětko na hłubinu a učišń swoje syće k popadej.“

Syman pak jemu wotmołwi: „Mištrje, cyłu nóc smy so napinali a ničo njejsmy

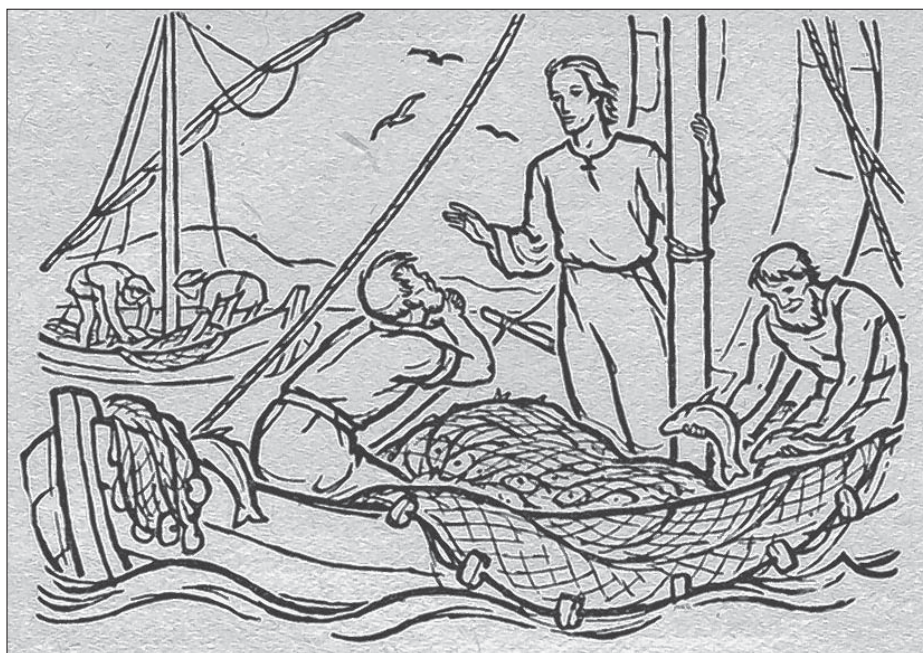
popadnyli. Na twoje słowo pak učisnu syće.“

A wone napjelnichu so z wjele rybami. Towaršej pomhaštaj a wšitcy napjelnichu čotmaj, zo so skoro podnurištej.

To widžo padže Syman Jezusej k nohomaj a praji: „Knježe, sym hrěšny čłowjek, dži wote mnje.“

Tola Jezus spózna, kak zatrašeni Syman a jeho towaršej Jakub a Jan běchu, a praji: „Njeboj so, Symanje. Wostaj rybytójenje. Wotnětka wuču was wutroby ludži za Bože kralestwo dobywać.“

Sčahnychu čotmaj na kraj, wopušćichu wšitko a džěchu za nim. (po Lukašu 5,1-11)

Jezus z učomnikami na jězorje Genecaret

Rys.: Paula Jordan

Lube džěći!

W tutym hódančku su schowane mjena Jezusowych dwanaće učomnikow.

Pytaj wotlěwa naprawo a nawopak, hladaj pak tež wothorjeka dele a wotdeleka horje. Mjeno Jakub namakaš dwójce, wšako měješe Jezus učomnika Jakuba Alfejeweho a Jakuba Cebedejeweho.

Mała pomoc: Pola Mateja w 10. stawje čitaš mjena učomnikow.

Gabriela Gruhlowa

T	A	D	E	J	F	I	L	I	P
K	P	E	S	Ł	O	Ć	A	W	U
M	Ě	H	A	N	D	R	I	J	C
J	T	A	P	G	W	O	L	U	Ł
E	R	I	Ž	K	J	E	F	D	U
T	I	S	Y	M	A	N	P	A	T
A	L	Ě	N	D	N	S	A	Š	O
M	Ž	B	A	R	T	R	O	Ł	M
C	B	U	K	A	J	D	Ž	I	A
J	A	K	U	B	C	H	O	M	Š

Wustajeńca w Kamjencu

We wobłuku swjedženskeho tydženja składnostnje 500lětneho wobstaća klósterskeje cyrkwyje w Kamjencu pokazuje so hač do 12. awgusta w tamnišim Božim domje wustajeńca „Z namocu je so započalo, bjez namocy je zašlo“. W přehladce džywa so wosebje na wuznam cyrkwyje jako Serbskeje cyrkwyje.

Koncert w Drježdžanach

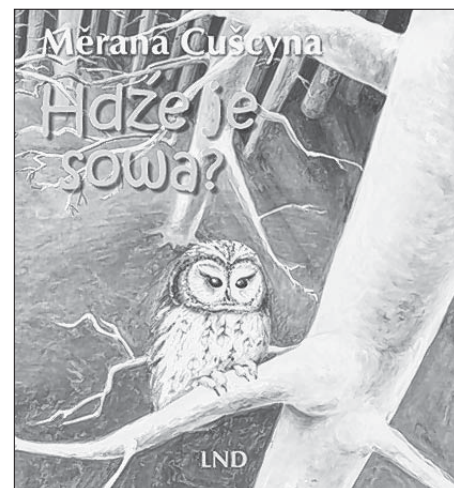
W cyrkwi Našeje knjenje w Drježdžanach zaklinči njedželu, 19. awgusta, serbska hudźba. W 11.00 hodž. předstaji so „Missa sorabica“ Jana Bulanka a w 15.00 hodž. zanjesu so wurězki z oratorija „Nalěčo“ wot Handrija Zejlerja a Korle Awgusta Kocora.

Žnjenski swjedžen w Dešnje

Njedželu, 19. awgusta, swjeća w Dešnje žnjenski swjedžen. W 9.00 hodž. su wopytowarjo prošeni do cyrkwyje na dwurěčne kemše, na kotrychž porěči županka dr. Madlena Norbergowa postrowne słowa. Wot 13.30 hodž. wotměje so swjedžen, kotryž je wěnowany 100-lětnemu jubilej Domowiny. Sobuzatožerja Domowiny, fararja Bogumiła Šwjelu, počesća při jeho pomniku.

Džěćaca kniha M. Cušcyneje

„Hdže je sowa?“ chcedža Luiza a jeje kuzenkaj Jan a Damian wědžeć, hdyž su někotre dny pola wowki a džěda na wopyće. W swojej přernej džěćacej knize rysuje Měrana Cušcyna dny poľne wjesela a nowych wotkryćow. Na łubi, kotraž je poľna potajnosćow, nadeńdže holčka wutykanu sowu Otiliju. Zhromadnje z džědom chcedža džěći za žiwe sowu pytać. Hač pak ju namakaja a što so při pućowanju w lěsu hišće stanje, to njech mali čitarjo sami wotkryja. Přichodne tydženje so za to derje hodža. Snano pohnuje stawizna toho abo tamneho pjeracha wot 4 lět, po přiładže knižnych rjekow tohorunja za sowu pytać. Barbne ilustracije, kiž je Gudrun Lenz zhotowiła, wabja małych čitarjow do přirody.

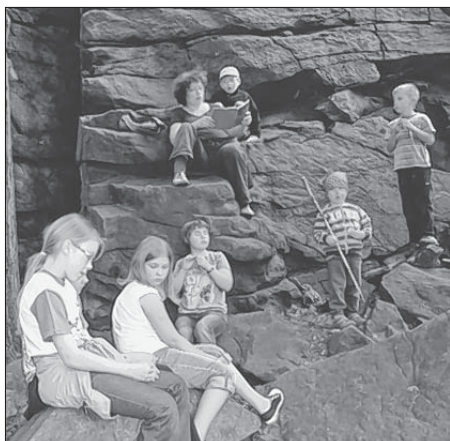

Měrana Cušcyna, Hdže je sowa?, mnoho rysowanow, 8,90 €, ISBN 978-3-7420-2233-2

Pučowanie a dworowy swjedzeń we Wujeźku

Za sobotu, 21. julij, je Krygarjec swójba z Wujeźka pućowanske wjedro skazała. Potajnostnje klinčacy cil „Rubježny hród“ wabješe potsta džěci a dorosćenych do zhromadneho pućowanja. Najmlódši bě 20 měsacow stary Valentin z Budyšina. Ze stoła na chribjeće nanka měješe wón najrjeńši wuhlad na pućowarjow wšěch wulkosćow a na lěsnu šćežku, kiž wjedžeše nas z Wujeźka na Wysočinu (Hochstein), susodnu horu Čornoboha.

Někotrymžkuli maleny poboku puća ze slódzachu a jako běchmy wjeršk hory docpěli, mózachmy sej na ławkach přestawku

Na Rubježnym hrodze čitaše Madleńka Šotić dźěcom serbske powěsće.

Nutrność ze superintendentom Janom Malinkom na Dejkec-Pawlikec dworje

popřeć a poswaćić. Holcy a hólcy wězo po skale krosnowachu a někotři so samo do wjerškoweje knihi zapisachu. Pomjewanje „Rubježny hród“ za Wysočinu ma prawdžepodobnje swoje stawizny we wobtwjerdženju hory jako škit stareje wikowskeje dróhi. Pječa su so tež rubježniske cwólby tu zasydlili, kotrež překupcam tworj rubjachu a wokolne wsy nadpadowachu. Tajkele stawizny wšak so tež přez powěsće šerjachu, a džěci započachu hnydom pytać, jako rěkaše, zo su so z poklada rubježnikow na horje někotre zlotaki wukuleli. A woprawdže, tójšto su wone w lisću a na skalnych kamjenjach namakali. Do-

Potsta džěci a dorosćenych pućowaše zhromadnje na Rubježny hród.

Fota: M. Wirth

kelž pak zlotaki tak prawje njeslódza, je bajkarka Madleńka tute do slódkosćow přeměnila, přjedy hač powědaše wo rubježnikim kěrchowje na Wysočinje a wo Kubšičanskej Marhaće.

Wróćiwši so do Wujeźka wočakowaše nas na Dejkec-Pawlikec dworje kofej a slódný tykanc. Přidružiło bě so pućowarjam na 40 dalšich wopytowarjow dworowego swjedženja, wosebje z Wujeźka a wokolnych wsow, jako superintendent Jan Malink w 17.00 hodź. z nutrnosťú započa. Znaty kěrluš „Pój, wutroba, a wjesel so“ po słowach Paula Gerhardta w přeložku Jana Kiliana tworješe ramik za předowanje, kotrež nam džakownosć za měr, Božu hnadu a wjeselo wuwědomi.

Hłowny organizator dworowego swjedženja Mato Krygař přeprosoy po nutrnosťi na wječer ze solotwjemi, praženymi kołbaskami a soljanku, štož běchu pilne hospozy z wulkej prócu přihotowali. Wutroby džak wšěm kucharkam a pomocni-

kam za wuběrne pohosćenje.

Wćipni čakachmy na kulturnu chlósćenku wječora, wšako bě připowědženy Spěwny konsorcij seniorow, a tutech spěwarjow husto njedožiwiš. Tež za nich bě wječor nowostka, kaž dirigent Alojs Nawka zwurazni, bě to jich přeni wustup pod hołym njebjom. A wšityc běchu zahorjeni wot lóštneje a šibałeje interpretacije spěwow „Lubka lilija-Hančička“, „Spěw serbskich sportowcow“, „Sława tebi, jasna kapka“, „Ptačk“, „Smjetana-Madleńka“ a „Jen běly šwon“. Bjez džiwja tuž, zo njeda publikum tych sydom wosobnje zdrasćenych knjezow bjez přidawka woteńć.

Runja druhim je so Měrcínej Schüemannej z Drježdžan dworowy swjedzeń we Wujeźku jara spodobał. Wón chwali sej wosebje serbsku towaršliwu zhromadnosć při bjesadze, spěwanju a pućowanju. Wjeselmy so hižo na klětuše jubilejne džesate pućowanje a dworowy swjedzeń zaso we Wujeźku. **Měrana Cušcyna**

Lóštny wustup Spěwneho konsorcija seniorow wšitkich připoslucharjow zahori.

Dajće sej ze žiwych kamjenjow duchowny dom natwarić (1 Pětr 2,5)

Po wobšěrnym wobnowjenju Slepjanska cyrkej na dnju swjateho Jana znowa poswjećena

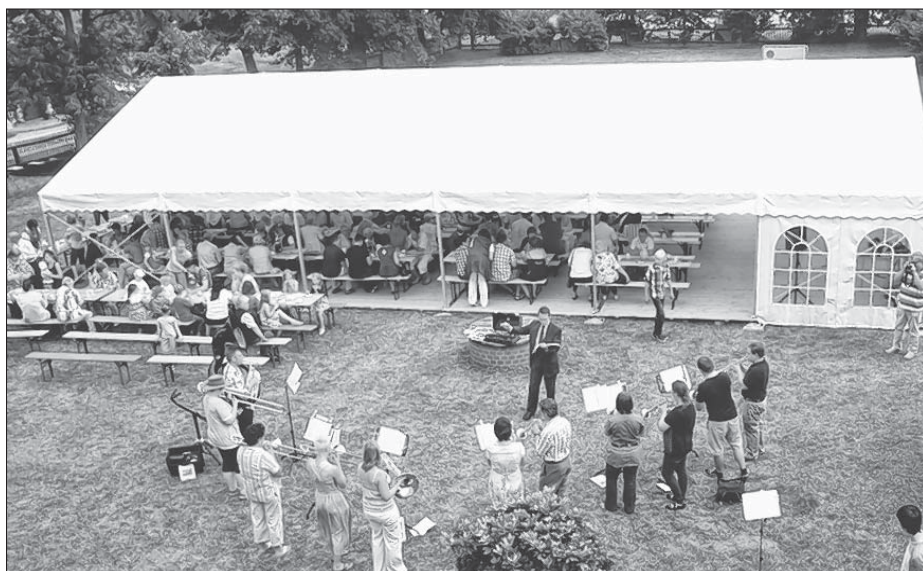
Na dnju swjateho Jana zwonjachu zwojny kemši, a to w času, kiž je w Slepom njezwučeny. Zwonjachu k džaknej Božej službě. Po jednym léće wobšěrnej rekonstrukcije běštej tuta Boža služba a wosadny swjědžen po tym džak wšitkim, kiž běchu na twarje wobdžěleni. Džakowachmy so, zo njeje při džěle k njezbožam dóšlo, zo smy lépe techniske wuhotowanje dóstali a zo buchu škody na twarjenju wotstronjene. Widzomne a wěste – to bě zaměr wšitkich džělow a to so na kóncu tež zowpawdži. Dopominachmy so na poslednju Božu službu do rekonstrukcije w juniju 2011 skladnostnje Serbskeho ewangeliskeho cyrkwinskeho dnja – nětko, léto pozdžišo, móžemy wšo zaso wužiwać, a tež trawa je so derje přimnyla.

Tola cyrkej je žiwa z angažementa swo-

jich wosadnych. Tole bě na jimace wašnje widžeć. Wšitke kruhi, započejó wot małych pjerachow-pjeluchačow hač k žónskej pomocy, so na wuhotowanju Božej služby aktiwne wobdžělichu. W cyrkwi natwariču Boži dom z papjercowych tyzow. Kóždy wosadny móžeše napisać, kak chcył k wosadnemu žiwjenju přinošować a što rady čini. Hač bě to připad abo tola nic? Cyle zwjercha steže tyza z napisom „serbsčina“ a „serbske předowanje“. Předowanje wo 1 Pětr 2,5 – tónraz w němčinje – so potom na to počahowaše, kotre nadawki mamy w Slepom zmištrować. Cyrkej a wosada stej a wostanjetej městnje, hdžež móžemy we wšitkich pruwowanjach žiwjenja k sebi přiřić a so znowa wusměrić. Runje hladajo na bližacu so jamu nastawa za cyrkej nowa zamołwitosć.

Cyrkej z papjercowych tyzow, popisanych z přecemi a aktiwitami Slepjanskich wosadnych
Foće: D. Gloge

Znowaposwjećenju cyrkwyje přizamkny so wosadny swjědžen na farskej zahrodže.

Na wosadnym swjědženju po kemšach předstajichu džěci a młodostni musical „Jona“. Wjele postrownych słowow so přednjese, mnohe přeca so zwuraznichu. Wosadže a hoscom je so lubiło. Při wšitkich tych wšelakorych poskitkach – samopječeny tykanc a kofej, pražene wěcki, livehudžba a filmy – wuprajichu mnozy přece, zo móhli tajki wosadny swjědžen runjež husćišo swjěcić. Lětsa stej so přihot a organizacija tehodla tak poradžiloj, dokelž je Domowina wulki swjědženski stan a ławki a blida po festiwalu dudakow tydžen dlěje na farskej łuce stejostajita. Tuž: Čehodla njeměli za 2014 wšo hnydom wot spočatka zhromadnje planować?

Manfred Hermaš

Dwurěčny pječat za Ketličansko-Nosačansku wosadu

Před krótkim je sej Ketličansko-Nosačanska wosada data nowy pječat zhotowić. Přihoty za njón stachu so lóni za čas wakancy, kotruž měješe Bukečanski farar Thomas Haenchen. Tehdy je cyrkwinske předstejičerstwo wobzamknyło, zo ma so na pječatu tež serbska symbolika jewić a zo ma napismo dwurěčne być. Namjetej cyrkwinskeho předstejičerstwa je potom grafikar spočítł spodobnu formu.

Přičina za nowy pječat bě zjednočenje wosadow Ketlicy a Nosačicy, kotrejž běštej w dawnych časach hižo raz hromadže słušaloj, so w léće 1679 džěliło a so k 1. januarej 2011 zaso zjednočiło. Do noweje wulkeje wosady přinjese kóždy z njeje swoje wosebitosće, tradicije a stawizny sobu. Tehodla mějachu so w nowym pječatu ele-

menty wobeju wosadow jewić a so mjez sobu wudospołnjeć k zhromadnemu wobrazej. Jednotliwe elementy maja sčěhowacy woznam:

Tři hwězdy symbolizuja tworičelsku móc Boha, Chrystusowy monogram XP steji za Božeho Syna a hołb za Swjateho Ducha. Z tym je zwobraznjena trojjeničkosć Boha, po kotrejž je Ketličanska cyrkej pomjenowana. Skutkowanje trojjeničkeho Boha jewi so w sakramentomaj, kotrejž so we wosadže wudžělujetej. Woda za křćeńcu zjednoči so z keluchom za Bože wotkazanje. Tak

słušatej woda a wino runje tak hromadže kaž keluch a dupa. Na wosebitosć wosadow pokazuje keluch, kotryž so 1929 Nosačanskej cyrkwi dari. Tak je tež tuta wosada ze swójskej symboliku zastupjena. Serbske napismo na keluchu – tež hdyž so wone na pječatu njejewi – měri so na serbske korjenje wobeju wosadow a woła ze słowami Chrystusa „... pój ke mni“ wěriwych a wšěch čłowjekow k zbóžnosći.

Thomas Haenchen

Nowy pječat Ketličansko-Nosačanskeje wosady
Repro: wosada

Rozžohnowanje z fararjom Joachimom Nagelom

Njedzelu, 15. julija, bě Wojerowska Janska wosada přeprósyla na swjedžensku Božu službu k rozžohnowanju fararja Joachima Nagela. Po jeho 65. narodninach bě so kónc junija jeho zastojnski čas skónčil. Wšitke ławki w Janskej cyrkwi běchu wobsadžene. Wjele žonow bě we Wojerowskej serbskej drasće přišlo. Spočatnje předstaji superintendent Heinrich Koch žiwjenski puć fararja Nagela. Wot 1. nowembra 1992 bě wón farar we Wojerecach a poslednje tři lěta zdobom tež w Čornym Chołmcu. Za tutón čas je na 200 dźěci wukřčić, 500 młodostnych konfirmował, 60 porow zwěrował a na 400 wosadnych na posledni wotpočink wužohnował. Nimo teho je kóždy tydźeň we Wojerowskej chorowni wosadnych wopytował a na gymnaziju Johanneumje šulerjow wuwučował, mjez druhim w hebrejščinje.

Na kemšach, kotrež wobrubištej pozawnowy a cyrkwinski chór, předowaše farar Nagel. Jako tekst bě sej kapitl ze Stareho zakonu wuzwolił, w kotrymž da Bóh staremu Abrahamej prikaz, kraj Haran wopušćić a so do Kanaana přesydlit (1 Móž 18). Předar pokaza na hospodliwosć, ko-

Helmut Kurjo z Blunja přepoda fararjej Nageljej wosobinski dar.

Předsyda Měrcin Wirth přepoda fararjej Nageljej grafiku w mjenje SET. Fota: M. Kašpor

Na swjedženskich kemšach we Wojerowskej Janskej cyrkwi žohnuje superintendent Heinrich Koch fararja Joachima Nagela a jeho mandželsku za jeju dalši žiwjenski puć.

truž běše mjez serbskimi wosadnymi dožiwił, a na pobožnosć, kotraž so w serbskej rěči jewi, kaž w słowach *pomhaj Bóh, božemje, zbožo a rozžohnowanje*. Najwažniši poklad pak su ludźo. Jich hromadzić běše jemu wažny nadawk. Z jeho předowanja bě spóznać, kak rady bě na wjeskach po puću byt, zo by wosadnych wopytał. Při tym běše jemu tež wažne serbsku rěč a serbske tradicije zeznac a ludžom tute bohatstwo wuwědomić.

Po Božej službje běchu kemšerjo na wosadny swjedžen při Janskej cyrkwi prošení. Wjele ludźi so z darami a słowami swojemu fararjej dżakowaše a jemu dobre přeća wupraji. Z dżakom wuzběhnychu mnozy zhromadne dźěło a rjane dožiwenja a pokazachu z tym na wutrobny počah k swojemu fararjej. Mjez druhim porěčachu Wojerowski wyši měščanosta Stefan Skora, direktor Johanneuma Günter Kiefer, fararka z Wojerowskeho Noweho města Antje Kruse-Michel, farar Udo Gerbeth z Blunja a farar Peter Paul Gregor z katolskeje wosady. We wšitkich słowach so nimo druhich zaslužbow tež přeco zwjazanosć fararja Nagela ze serbskej rěču česćownje wuzběhowaše.

Předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa Měrcin Wirth posrědkowaše postrow Serbskeho superintendenta Jana Malinka a přepoda wobraz grafikarki Moniki Schumann z Horow, kotryž pokazuje wěžu Janskeje cyrkweje a před njej tři Wojerowske Serbowki. Dale přednjese županka Brigita Šramina postrow předsydy Domowiny Dawida Statnika a postrowy Wojerowskeje župy. Wosebita dar běše sej Wojerowska serbska Bjesada wumysliła: Fara we Wojerecach steji při Cyrkwinskim naměsće a nosy taflu naměsta, kotraž pak měješe jenož němske nadpismo. Tuž wobstara Sigrun Nazdalina dwurěčnu taflu, kotraž so tež hnydom na domskem připrawi.

Farar Nagel we wjesolej rejce z wosadnej

Mjez postrowami wustupichu cyrkwinski chór, instrumentalna skupina Janskeje wosady, cyrkwinske předstajicerstwo a tež serbske skupiny, kaž Židžinski chór a Brětnjanske a Čiskowske drastowe towarstwo a druge. Zhromadnje ze Židžinskim chórom zaspěwachu wosadni fararjej Nageljej trójnu sławu. Hakle po šestej hodžinje so wosadny swjedžen skónči.

Zwjeselace dožiwenje tuteho popołdnja běše wutrobna zwjazanosć wosadnych z fararjom Nagelom. Zajimawe bě tež dožiwić, kak sej wosadni jeho angažement za serbsku rěč česćuja a jón podpěruja. We wšech postrowach, tež pola němskich rěčnikow, so tutón respekt napřečo serbskosći pokazowaše. Pozběhnjenje nahladnosće serbskeje rěče a serbskich tradicijow we Wojerowskej wosadze je wosebita zaslužba fararja Nagela. Nam Serbam wostanje wón w dobrym pomjatku.

Měrcin Wirth

Lětni swjedžen' Bukečanskeje ewangelskeje srjedźneje šule

Blizace so wulke prózdniny witachu šulerjo a wučerjo Bukečanskeje ewangelskeje srjedźneje šule pjatk, 13. pražnika, z lětnim swjedženjom. Wotewrjenske zarjadowanje njewotmě so, kaž předwidžane, na šulskim dworje, ale dyrbbeše so dla njewěsteho wjedra do cyrkwy přepožičić. Wjeselo so nad bohatym wopytom staršich a hosći powita přítomnych šulski direktor knjez de Haas. K zhromadnemu spěwanju, kotrež knjeni Paulowa z gitaru nawjedowaše, zastupachu a zesydachu so šulske džěci na před wotfarjom natwarjene jewiščo. Po tym sčehowaše hłowny džěl programa,

K zahajenju lětnjeho swjedženja Bukečanskeje ewangelskeje šule předstajichu šulerjo program we wosadnej cyrkwi.

wot šulerjow we wobłuku cyłodnjowskeho poskitka šule nazwučowana džiwadłowa hra „Zwonkastejacy“. Na přiładze dónta bějeje myše pokaza so přiładowarjam, kak móže z dobrej wolu wšitkich stron njewšedne stworjenje puć wróćo do towaršnosće namakać. Z mócnym přiškleskom mytowachu přiładowarjo hrajerski wukon šulerjow. Ze słowami „dokelž Bukecy do dwurěčneje kónčiny słušeja“ přeprasy knjeni Paulowa na kóncu wšitkich sej zhromadnje ze šulerjemi zaspěwać kěrluš „Pój, wutroba, a wjesel so“, najprjedy serbsce a po tym němsce. Z dobrym wurjekowanjom přednjesenej serbskej štučce wobradžeštej kóždzej serbskej wutrobje přidatne wjeselo.

Po zahajenju w cyrkwi dowoleše na někotre hodžiny so rozswětłace njebjó, z programom na šulskim dworje a w šuli pokročować. Pod hołym njebjom běchu wšelke zabawy přihotowane, kaž jěchanje na konju a předstajenje akrobatiskich kumštow. Při tym stupeše wšitkim wón praženych kołbaskow do nosa. Komuž so bóle slódkeho chcyše, móžeše so w šulerskej kofejowni we wobnowjenej jědźerni postužować dać. Zajim hosći wuwabichu šulerjo tež z prezentaciju wšelkich znajomosćow a kmanosćow, kiž běchu sebi w běhu šulskeho lěta přiswojili. Wotpowědne informacije běchu w jednotliwych šulskich rumnosćach přihotowane. Wosebje wabješe wopyt noweho fachoweho kabineta za fyziku a chemiju, hdžež šulerce 6. lětnika

Šulerce 6. lětnika w nowym fachowym kabinete za fyziku a chemiju Foto: A. Zoba

wopytowarjam pokazowašej, kak z pomocu mikroskopa swoje znajomosće wo přirodže pohłubšatej. Wopyt tuteho wot ewangelskeho šulskeho towarstwa ze swójskimi mocami a wjele dobrowólnej pomocu wutwarjeneho kabineta zawostaji začić wosebje pola něhdyšich šulerjow, kotřiž tutu rumnosć hišće jako šulsku kuchinu znajachu.

Hižo dalše twarske wužadanja na ewangelske šulske towarstwo čakaja, přetož za lěto ma so k štwórtemu razej nowy pjaty lětnik přijimać, štož sebi přihotowanje šulskeje rumnosće ze wšěmi pódlanskimi napravami w hornim poschodze šulskeho twarjenja žada. Kóžda pomoc je za to lubje witana. **Arnd Zoba**

„Knjezowy jandžel“ w Mecklenburgskej

Srjedź julija podach so z towaršku na kolešowansku jězbu po Haboli. Dojěwši sobotu popołdnu z čahom do městačka Warren (Müritz), wjedžeše naju přenja krótka etapa do wsy Ankershagen. We wjesnym hosćencu namakachmoj sej nólěh, zo bychmoj na druhe ranje wopytałoj kemše we wosadnej cyrkwi a sej po tym na bywšej farje wobhladałoj muzej sławného archeologi Heinricha Schliemann, wurywarja Troje a dalšich antikskich městnosćow, kotryž bě tu jako syn fararja wotrostł.

K Božej službje w starožitnej, w 12./13. lětotku z pólnych kamjenjow natwarjenej cyrkwi so nježdělu dopołdnja jědnaćo kemšerjo zhromadźichmy – kaž so pozdžišo wustaji, wosmjo wosadni a nimo naju Serbowkow z Łužicy hišće dalši turist ze zapadnych krajow. Kantora tu njebě, tak zo so kěrluš bjez pišćeloweho přewoda a cappella spěwachu. Kemše swjećeše na dostojne wašnje z dobrym předwanjom wo wuznamje křičeńcy a z wosobinskim požohnowanjom kóždého kemšerja při dupje fararka Angelika Finkenstein.

K zakónčenju Božej služby wudželi fararka tekst spěwa, kotryž so w spěwarskich njenamaka, a připowědźi k naju zadžiwanju „serbske pućowanske žohnowanje“. Pod jeje nawodom zanošowaše mała wosada w němskej rěči „Knjezoweho jandžela“, w Serbach woblubowany spěw

Cyrkej z farskim kubłom w mecklenburgskej wsy Ankershagen Foto: priwatne

wot Güntera Schwarze po słowach Jana Arnošta Smolerja a Měrka Šofty.

Po kemšach bě zadžiwanje na stronje fararki, hdyž so jej jako Serbowce předstajichmoj. Na naju prašenje, zwotkel „Knjezoweho jandžela“ znaje, namaj powěda, zo bě spěw loni na zakónčacych kemšach němskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja w Drježdžanach zasłyšała a so hnydom za njón zahoriła. Z teho časa spěwa jón na kemšach a při druhich składnosćach w swojej wosadze, ke kotrež słuša pjeć cyrkwjow, a husto tež doma sama za sebje. Hnujacy tekst a nošna melodija so jej jara spodobatej. Powěda namaj tež, zo wopyt kemšow w Ankershagenje hewak njeje tajki skromny kaž na tutej nježděli, hdyž su mnohe swójby w dowolu, a zo maja normalnje tež kantora, kotryž na pišćelach hraje.

Hdyž po přecelnej bjesadze z towaršku cyrkej w Ankershagenje wopušćichmoj, přewodžeše naju melodija „Knjezoweho jandžela“, kotruž sej fararka dale mjelčo za sebje spěwaše. **T.M.**

Zapis wudaćow biblije

Sakske hłowne bibliske towarstwo w Drježdžanach chce zestajić zapis wšitkich swojich wudaćow biblije. Sobudželaćerka Waltraud Eichler je k temu w Budyskim Serbskim instituće a w archiwje Serbskeje superintendenty slědženja přewjedła. Cyłkownje zwěsći so w dobjě 1820 do 1905 sydow serbskich biblijow, kiž je Sakske hłowne bibliske towarstwo wudało. K temu přińdže-

tej Sćenje po swjatym Mateju z lěta 1960 a wobrazowa kniha ze 192 wobrazami ze Stareho a Noweho zakonja, kotraž wuńdže 1905 w Drježdžanach.

Sakske hłowne bibliske towarstwo založi so w lěće 1814. Zapis wot njeho wudatych biblijow ma wuńć k dwustotej rónicy založenja towarstwa w lěće 2014.

jm

Wo Dnju Saksow w Kamjencu

Před krótkim je Kamjenska katolska wosada swj. Marje Madleny wo aktiwym wobdželenju Kamjenskich katolskich a ewangelskich křesćanow na lońšim Dnju Saksow wudała spodobnu, z mnohimi wobrazami wuhotowanu brošuru („Christen zeigen ihren Glauben beim 20. Tag der Sachsen“).

We wulkim swjedženskim čahu dnja 4. septembra su wosadni zwobraznili křesćanske žiwjenje a skutkowanje w běhu lětstotkow. Do přihtow a přewjedženja

ekumeniskich kemšow samsny dzeń běchu tež Kamjenscy adwentisća zapřijeć.

Z přewodneho teksta w publikaciji zhoniš, zo wobsteješe katolska wosada hižo w 12. lětstotku. Jako sčeh reformacije bu cyłe město ewangelske. Po zběhnjenju franciskanskeho klóštra wužiwaše so klósterska cyrkej za ewangelske kemše serbskich wobydlerjow. Hakle w 19. lětstotku so katolska wosada znowa založi.

Irena Šerakowa

Stawizny Hodźijskeje cyrkwyje

29. meje woswjeći znaty cyrkwinski stawiznar Hartmut Mai swoje 75. narodniny. Přez lětdžesatki bě so wěnował stawiznam sakskich cyrkwjow. W Lipsku wuńdže k jubilejnej kniha „Sakska w 19. lětstotku. Cyrkej – wumělstwo – kultura“, w kotrejž su jeho kolegojo a šulerjo ze wšelakimi přinoškami zastupjeni. Hodźijski farar Christoph Rummel předstaji stawizny Hodźijskeje cyrkwyje mjez 1880 a 1980. W tutym času je so cyrkej dwójce dospołnje přetwarila. Pod fararjom Imišom dósta w lěće 1892 nowogotiski napohlad. Na dwurěčne wuhotowanje bě so derje džiwało, na příklad z napisami na wohtarju a na paramentach. Dokelž dyrbeše so wjele sedženskich městnow stworić a dokelž běchu wokna čěmne, bě cyrkej po Imišowym přetwarje jara čmowa.

Wot lěta 1965 přewjedže so pod fararjom Pietschom dalše wobnowjenje. Nimalé cyłe nowogotiske wuhotowanje (wohtar, łubje, pišće, ławki) so wotstroni. Město teho zatwari so bjez wjetšeho wobdželenja wosady wuhotowanje, kiž bě naćisnyl Drježdžanski wumělc Friedrich Press.

Wotstronjenje dotalnego wuhotowanja njebu ani pod Imišom ani pod Pietschom dokumentowane. Najskerje měnješe kóždy čas, zo njeje hódno swědstwa zańdženosće wobchować. Awtor dóndže k rezultatej, zo bě wobnowjenje pod fararjom Pietschom zasadniše, dokelž změni so połoženje wo-

tarja, na kotryž je cyły pózdnojgotiski twar wusměrjeny. Nadžija, zo wuskutkuje so nowowuhotowanje cyrkwyje spomóžnje na wosadne žiwjenje, so njespjelni. Ličba kemšerjow spadny wot 1970 do 1990 na štwórcinu.

Fararjej Rummeljej je so poradžila wěcowna dokumentacija z mnohimi nastorkami k rozmyslowanju wo wobchadze z wuhotowanjom našich cyrkwjow.

jm

Historiski napohlad Hodźija, woliwowa mólbja Waltera Heinßa

Repro: archiv PB

Za Jozefom Machom

Je stajnje někak podušace, hdyž zrudna powěsć k nam dóndže, zo je zaso něchtó ze znatych abo z kruha našich přećelow wotwołany do Božeho kralestwa. Před něšto časom zhoniš, zo je knjez Jozef Mach

– wón kładžeše wažnosć na to, zo so jeho předmjeno pisa po słowakiskim ze „z“ – na Božu prawdu wotešoł. Lětdžesatki bě wón był z přećelom nas Serbow. Naša swójba je jeho zeznała a hdyž wjac króć z nim telefonowach, tak stajnje rjekny, kajke wulke bolosće ma. Tuž smy z dobom džakowni, zo ma jeho bėdženje tu na swěće swojeho kónca. Swoju dowěru a troš čerpaše z kěrlušow, kiž sej wšědnje wuspěwa. To bě raz powědał, jako knjeni Bartaková pola njeho na wopyće běše.

Tuž wobchowajmy tež jeho – runje kaž mnohich druhich nam přećelnje zmyslenych – w dobrym pomjatku. Njeh Bóh tón Knjez jemu zaplaći, štož je dobreho za nas Serbow wuskutkował. HaHaHa

Změju Dolnoserby skóro zakopowański zešywk?

Ako Nowy Casnik w juniju (NC 26./27.06.12) jo pisał, njamaju dolnoserbske kšesćijany doněta zakopowański material w maminkej rěcy. Chto co zakopowanje swójich swójzbných teke na serbski wugótowaš, dej se sam procowaš wó teksty a bibliske słowa – lěcrownož teke serbske kšesćijany plaše cerkwiny dank. Ako pomoc maju luže doněta na příklad dolnoserbske spiwarske. Biblija w dolnoserbskej rěcy jo se slědny raz šisćala w lěše 1868, Nowy testament pón hyšći w lěše 1895.

Wušy promšt Ewangelskeje cerkwyje Barliń-Bramborska-šlazińska Górna Łužyca Martin Herche jo ned reagěrował na komentar w dolnoserbskem tyženiku. W lisće redaktorce Nowego Casnika jo zlužil, w psiraže za serbske nastupnosći Ewangelskeje cerkwyje Barliń-Bramborska-šlazińska Górna Łužyca naražis zestajenje wósebnych tekstow a spiwow za žalowanje. Take něčo su Dolnoserby slědny raz měli w lěše 1910, šisćane pla Lapšticha we Wórjećach. Wušy promšt ma nažej, jo pisał, až stoj dobre dušepastyrské póbitowanje w dolnoserbskej rěcy skóro k dispoziciji.

Stefanie Krawcoj

Powěšće

Bart. W Bartskej wosadze ma so w přichodnych lětach zwonjenje wobnowić. Tuchwilu wisaja štyri zwony na wěži, dvě wulkej železnej z lěta 1950 a dvě mjeńšej mjedzanej z lěta 1815 a 1920. Mjedzanej zwonaj matej so wobchowac, železnej pak stej dodžeržanej. Město njeju ma so jedyn nowy mjedzany zwón leć. Wobaj zwonaj z lěta 1950 matej němske a serbske napismo. Jedyn z njeju běchu w hubjenym powojnskim času darili tři susodza Pawoł Wacker, Měrćin Meltka a Gerhard Grofa. Wosada je zažožila zwonowy wuběrk, kotryž ma předewzać nawjedować, a zběra pjenježne dary za nowe zwonjenje. Cyłkownje budže něhdže 85 000 eurow trěbnych.

Poršicy. Dnja 14. junija w Poršicach založene spěchowanske towarstwo za nowe zwony za wosadnu cyrkej nawjeduje bywši wjesnanosta Joachim Hantuš z Poršic. Towarstwo ma 15 sobustawow a chce so tuchwilu wosebje wobzěrnanje trěbnych pjenjez prócowac, zo bychy so tři nowe mjedzane zwony po možnosti k 200lětnemu jubileju cyrkwje w lěće 2016 poswjećić móhli. 45 000 eurow je hižo nahromadzenych, cyłkowne košty trochuja na znajmjeńša 100 000 eurow.

Lipsk-Lützscha. Ze serbsko-němskimi kemšemi k zmandželenju zwěrowašaj so 30. junija w Hrodowskej cyrkwi w Lipsku-Lützscha Tina Schlüz z Ludwigslusta a Christof Maćij z Budyšina. Božu službu swjećeše z Budyšina pochadzaca a tuchwilu w Machernje pola Lipska skutkowaca serbska wikarka Jadwiga Malinkowa. Spěwarce zanjeseštej k wěrowanju spěw Jana Pawoła Nagela na słowa Jana Skale „Do žiwjenja“. Na kwasnym swjedenju wustupi serbska jazzowa spěwarka Walburga Wałdźic ze swojimi hudźbnikami.

Zły Komorow. Prěnju njedzela julija zhromadzi so na 30 kemšerjow w Serbskej cyrkwi w Złym Komorowje k delnjoserbsko-němskej Božej službě. Dwurěčne předowanje měješaj farar Ingolf Ksenka z Nosyđojc a dr. Madlena Norbergowa z Choćebuza. Serbsku liturgiju spěwaše wosa-

dny farar Manfred Schwarz, kotryž pochadza z Bórkow w Blótach. Kemšam přizamkny so zhromadna swačina z bjesadu a spěwanjom serbskich ludowych spěwow. Bě to mjez tym hižo třeca wot Güntera Pawliša organizowana serbsko-němska Boža služba w Złym Komorowje.

Kamjenc. Wot 7. do 15. julija wotmě so swjedenjski tydžeń skladnostnje 500lětneho wobstaća klósterskeje cyrkwje w Kamjencu. Při tym džiwaše so ze serbskim koncertom a z wosebitej wustajeńcu tež na wuznam Božeho domu jako Serbskeje cyrkwje. Póndzeli, 9. julija, wopyta na 50 připoslucharjow z města Kamjenca a wokolnych wsow wot Zwjazka serbskich wumělcow zarjadowany koncert. Spěwar Gerald Schön, na piščelach přewodžany wot Oksany Weingardt-Schön, zanjese spěwy serbskich komponistow Ulricha Pogody, Jana Pawoła Nagela, Jana Cyža, Detlefa Kobjele a Bernda Weinaicha. Dale zaklična džewjeć kěrlušow Jana Kiliana. Zawod do žiwjenja a skutkowanja fararja Kiliana poda Trudla Malinkowa. 11. julija wotewri nawodnica Kamjenskeho Lessingoweho a sakralneho muzeja dr. Sylke Kaufmann wosebitu wustajeńcu „Z namocu je so započalo, bjez namocy je zašlo“. W přehladce pokazuja so mjezdruhim rědko dokumenty k stawiznam Božeho domu jako Serbskeje cyrkwje. Wustajeńca je hišće hač do 12. awgusta wotewrjena. Tuchwilu džeła so na brošurce k serbskim stawiznam Kamjenskeje Serbskeje cyrkwje.

Budyšin. Farar Budyskeje Pětriskeje wosady Burkart Pilz je powołany jako wyši cyrkwinski rada do krajnocyrkwinskeho zarjada w Drježdžanach. Cyrkwinske wjednistwo wuzwoli 42lětneho njedawno jako decernenta za džěci, młodzinu, kublanje a diakoniju w krajnocyrkwiskim zarjedze. Zastojnstwo zastawaše dotal Almut Klabunde. Z Vogtlanda pochadzacy Burkart Pilz skutkowaše wot lěta 1998 jako farar w Budyšinje. Swoje nowe zastojnstwo w Drježdžanach nastupi lětsa w nowemburu.

Zbožopřeća

Dnja 7. awgusta woswjeći knjez **Siegfried Malk** w Smogorjowje swoje 60. narodniny. Gratulujemy jubilarnej wutrobnej a přejemy jemu bohate Bože žohnowanje.

Dary

W juniju je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 100 eurow a 50 eurow a za Pomhaj Bóh 184 eurow, 22 eurow a 12 eurow. Bóh žohnuj dary a daricelow.

Spominamy

Před 120 lětami, 18. awgusta 1892, zemrě w Berlinje wučer a kantor **Mjertyn Myšnař**. Rodženy 1849 jako syn bura w Dešanku pola Choćebuza, wukubla so pola wučerjow Lejnika a Šwjele w Skjarbošcu a na seminarje w Nowej Cali na wučerja. Jako tajki skutkowaše w Berlinje,

naposledk jako rektor měščanskeje šule. Hdyž Choćebuski farar Pawoł Fryco Broniš wot lěta 1884 za w stolicy džělacych a služacych Serbow prawidlownje kemše w delnjoserbskej rěči wotměwaše, přewza wučer Myšnař najpozdzišo wot lěta 1886 na nich kantorstwo. Při tym njeprzewodžeše jenož spěwanje wosady na piščelach, ale přiwjedže skladnostnje swojich šulerjow abo tež skupinku wučerjow sobu, zo bychy Božu službu na dostojne wašnje ze swojim spěwanjom wobrubili. Mějo takle zwisk k serbskemu žiwjenju přistupi 1886 hornjo- a delnjoserbskej Maćicy. Wo stawiznach a ludowej kulturje Serbow přednošowaše w Berlinje a dopisowaše do němskich nowin a časopisow. Po dlěšim chorowanju wón 42lětny zemrě, zawostajejo mandželsku a njewotroscene džěci. Hraće piščelow na delnjoserbskich kemšach přewza po nim zdžěla němski kantor, zdžěla kantor Bergan, na wuměnk w Charlottenburgu bydla cy Hornjoserb. T.M.

Přeprašujemy

- 05.08. 9. njedzela po Swjatej Trojicy**
10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 13.08. póndzela**
14.15 serbsko-němske kemše k zahajenju noweho šulskeho lěta w Křižnej cyrkwi w Choćebuzu
- 19.08. 11. njedzela po Swjatej Trojicy**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 02.09. 13. njedzela po Swjatej Trojicy**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 03.09. póndzela**
10.30 ekumeniski nyšpor ze Serbskej srjedznej šule w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink, farar Scapan)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiše: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Założby za serbski lud, kotraž dostawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.